

FORUM

ROMAIN VANLANDSCHOOT

CYRIEL VERSCHAEVE.

ZEVENTIG JAAR NA SOLBAD HALL

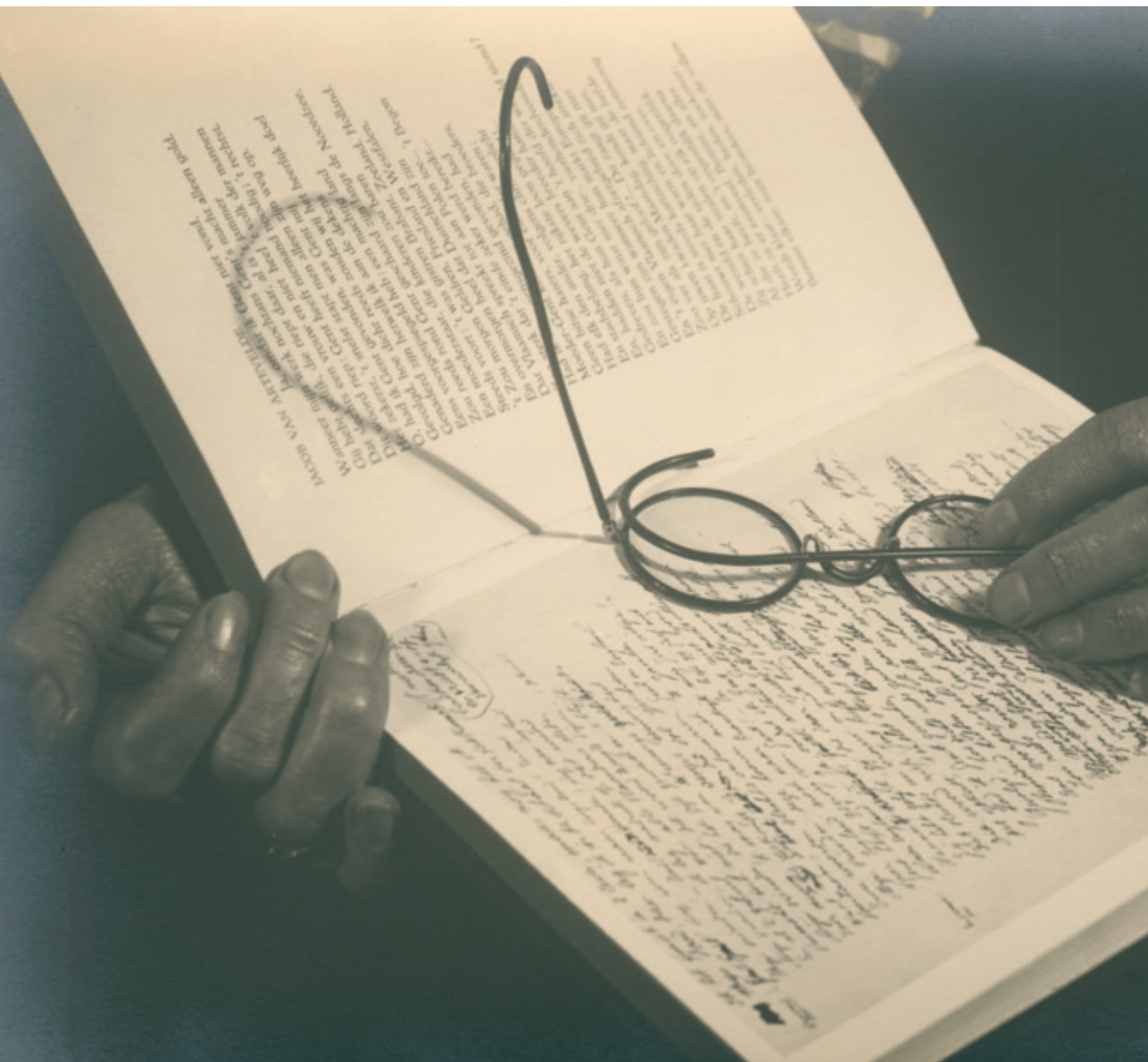
Op 9 november 1949, zeventig jaar geleden, overleed Cyriel Verschaeve in Solbad Hall, in de omgeving van Innsbruck. Hij had een zeer bewogen leven achter de rug en had een lange weg afgelegd om als 'banneling' in Oostenrijk aan te komen op 27 april 1945, enkele dagen voor het einde van de Tweede Wereldoorlog in Europa. Vierenhalf jaar heeft hij een verborgen leven geleid en zijn tijd besteed aan de voltooiing van zijn *Oorlogsgedenkschriften*, een ware apologie van zijn denken en (politieke) keuzes. Die keuzes waren geëindigd bij het nationaalsocialisme, de SS, de collaboratie.

Hoe was hij in Hall geraakt? De SS-leiding uit Brussel (op hoger bevel) haalde de kapelaan af in Alveringem, op 29 augustus 1944, vlak voor de bevrijding van België. De bedoeling was om hem in veiligheid te brengen, in het vooruitzicht van nog belangrijke taken die hem in Duitsland zouden toebedeeld worden. Het werd een miserabele tocht langs gebombardeerde steden en opgeëiste kastelen. Daar werd hij betrokken in een schimmige 'Landsleiding', het allerlaatste collaboratieorgaan, door Jef Vande Wiele en de Duitse instanties opgezet. Volstrekt nutteloos: Het avontuur eindigde abrupt bij de totale ineenstorting op 12 april 1945, geprangd tussen de oprukkende Amerikaanse legers aan de westzijde, en de Russische legers aan de oostzijde. Een chaotische exodus richting Oostenrijk nam een aanvang.

< Cyriel Verschaeve aan de Achensee (Oostenrijk), mei 1949. [ADV.N, VFBL 16]

- ^ V.l.n.r.: Cyriel Verschaeve in zijn kamer in Solbad Hall, 1949. [ADV N, VFAL 692]
Cyriel Verschaeve met Hermi Erhart in Solbad Hall, 1949. [ADV N, VFAL 702 en VFAL 704]
Cyriel Verschaeve tijdens een uitstap in Solbad Hall, 1949. [ADV N, VFAL 714]

JACOB VAN AERTVEDD
Van een vromen rijp man, die met nederige Geest, maar ook alreest
galt. Hij is geboren te Middelburg, den 20sten Junij 1682, en
heeft de Wetenschap der Godgeleerdheid geleerd te Amster-
dam, waar hij den 17ten Octobris 1718 overleden is. Hij
was van beroep een vromer man, en heeft in zijne
Levensdagen veel goed gedaan. Hij was ook een
zwaarwerker, en heeft veel van zijn loon
aan de Armbode van Middelburg gegeven.
Hij was een vromer man, en heeft in zijne
Levensdagen veel goed gedaan. Hij was ook
een zwaarwerker, en heeft veel van zijn
loon aan de Armbode van Middelburg
gegeven. Hij was een vromer man, en
heeft in zijne Levensdagen veel goed
gedaan. Hij was ook een zwaarwerker,
en heeft veel van zijn loon aan de
Armbode van Middelburg gegeven.

Handwritten text in a dense, cursive script, covering the entire right page of the book. The handwriting is dark and well-preserved, though somewhat difficult to read due to the angle and lighting of the photograph.

Men mag daarbij niet uit het oog verliezen dat de beslissing van november 1940 niet onverhoeds uit de lucht is komen vallen. Zijn pro-Duitse gerichtheid, zelfs met inbegrip van het onderkennen van het nationaalsocialisme, groeide in de roerige jaren dertig. Eerst stapte hij een eind mee met de autoritaire ideeën van Joris Van Severen (1931-1934). Daarna kwam hij in rechtstreeks contact met het nationaalsocialisme in Duitsland, voor het eerst duidelijk tot uiting gekomen in de toekenning van de Rembrandtprijs in 1936 in Hamburg. De wending naar het nationaalsocialisme was in 1938 reeds voltrokken.

Op dat ogenblik stierf zijn literaire roem, die in Vlaanderen bijzonder groot was geweest, geleidelijk af, niettegenstaande hij twee staatsprijzen voor toneelletterkunde had gekregen: in 1919 (*Judas*) en 1937 (*Elijah*). Niettegenstaande ook twee monumentale edities van zijn *Verzameld Werk* tot stand kwamen: 1934-1941 in tien delen, 1954-1961 in acht delen. Dit kon niet beletten dat zijn werken verschaald zijn tot hulpbronnen voor een biografie. De literator Verschaeve is geheel weggedeamsterd.

Het centenaarsgewicht van twee controversiële decennia heeft ertoe geleid dat zijn historische verdiensten van voor 1930 grotendeels uit het geheugen zijn verdwenen en nog slechts opduiken in publicaties over het eerste kwart van de twintigste eeuw. Verschaeve heeft een forse hand gehad in de formatie van de katholieke Vlaamse studentenbeweging voor 1914; hij heeft een beslissende rol gespeeld in de Frontbeweging achter de IJzer 1915-1918; en ten slotte heeft hij groot aandeel gehad in het ontstaan en de werking van de eerste nationalistische politieke partij, het Vlaamsche Front, 1919-1925. Men kan het met dat laatste niet eens zijn, maar het heeft gezorgd voor een diversifiëring van het politieke leven in Vlaanderen, met een invloed die doorwerkt in alle opeenvolgende nationalistische formaties tot op vandaag.

Het is begrijpelijk dat de Verschaeve van 1940-1949 in het brandpunt van de belangstelling is blijven staan, zowel bij voor- als bij tegenstanders. Maar de geschiedenis is niet gediend met bewust partiële aandacht. Het is de hele Verschaeve die moet begrepen worden, in het licht van onze voortschrijdende historische kennis. Zeventig jaar na zijn overlijden is een correcte inschatting van zijn betekenis nog altijd een niet geringe opgave.

< Close-up van twee handen die deel II van het *Verzameld Werk* van Cyriel Verschaeve opengeslagen op p. 115 en een leesbril vasthouden. [ADV N, VFBL 175]